

Christelijk getuigenis in een multireligieuze wereld: Aanbevelingen voor gedrag

Dit document werd gepresenteerd op 28 juni 2011 op het hoofdkwartier van de Wereldraad van Kerken te Genève door dr. Geoff Tunnicliffe, algemeen secretaris van de Wereldwijde Evangelische Alliantie, dr. Olav Fykse Tveit, algemeen secretaris van de Wereldraad van Kerken, en kardinaal Jean-Louis Tauran van de Pauselijke Raad voor Interreligieuze Dialoog.

Preambule

Zending behoort tot het wezen van de kerk. De verkondiging van het woord van God en het getuigenis ten overstaan van de wereld zijn essentieel voor elke christen. Tegelijkertijd is het noodzakelijk om dit te doen in overeenstemming met de grondbeginselen van het evangelie, met respect en liefde voor alle mensen.

In het bewustzijn van de spanningen tussen volken en gemeenschappen met verschillende godsdienstige overtuigingen en de verscheidenheid in opvattingen van het christelijke getuigenis, hebben de Pauselijke Raad voor Interreligieuze Dialoog (PCID), De Wereldraad van Kerken (WCC) en – op uitnodiging van de Wereldraad – de Wereldwijde Evangelische Alliantie (WEA) zich over een periode van vijf jaar bezonnen en dit document geproduceerd om te dienen als een reeks aanbevelingen voor gedrag in christelijk getuigenis overal ter wereld. Dit document is niet bedoeld als een theologische positiebepaling inzake zending, maar behandelt praktische kwesties rondom het christelijke

getuigenis in een multireligieuze wereld.

Dit document wil kerken, kerkenraden en zendingsorganisaties aanzetten tot reflectie op de huidige praktijk. Het is geschreven in de hoop dat zij de aanbevelingen in dit document gebruiken om hun eigen passende richtlijnen te ontwikkelen met het oog op het getuigenis en de zending onder mensen met een andere religie of mensen die geen religie aanhangen. De opstellers van dit document hopen dat christenen over de hele wereld er studie van zullen maken in het licht van de praktijk van hun eigen getuigenis van het geloof in Christus, in woord en daad.

Een basis voor christelijk getuigenis

1. Voor christenen is het een voorrecht en een vreugde om verantwoording af te leggen van de hoop die in hen is, in zachtmoedigheid en respect (vgl. 1 Petrus 3:15).
2. Jezus Christus is de eerste getuige (vgl. Johannes 18:37). Christelijk getuigenis is altijd het delen in zijn getuigenis. Het neemt de vorm aan van getui-

genis van het koninkrijk, dienst aan de naaste en totale zelfovergave, zelfs als dat leidt tot het kruis. Zoals de Vader de Zoon zond in de kracht van de Heilige Geest, zo worden gelovigen gezonden om in woord en daad te getuigen van de liefde van de drie-enige God.

3. Het voorbeeld en het onderwijs van Jezus Christus en van de vroege kerk zijn het richtsnoer voor christelijke zending. Al tweeduizend jaar lang hebben christenen geprobeerd om de weg van Christus te volgen door het goede nieuws van Gods rijk te delen (vgl. Lucas 4:16-20)

4. Tot het christelijk getuigenis in een pluralistisch wereld behoort de dialoog met mensen uit andere godsdiensten en culturen (vgl. Handelingen 17:22-28).

5. In sommige situaties is het moeilijk om te leven volgens het evangelie. Verkondiging van het evangelie wordt verhinderd of zelfs verboden. Toch hebben christenen de opdracht van Christus ontvangen om trouw te blijven getuigen van hem, in solidariteit met elkaar (vgl. Matteüs 28:19-20; Marcus 16:14-18; Lucas 24:44-48; Johannes 20:21; Handelingen 1:8).

6. Als christenen in de zending oneigenlijke middelen gebruiken, bijvoorbeeld misleiding of dwang, dan verraden ze het evangelie en worden ze de oorzaak van het lijden van anderen. Zulke praktijken roepen om berouw en ze herinneren ons aan onze voortdurende afhankelijkheid van Gods genade (Romeinen 3:23).

7. Christenen weten zich geroepen om te getuigen van Christus, maar belijden

dat bekering uiteindelijk het werk is van de Heilige Geest (vgl. Johannes 16:7-9; Handelingen 10:44-47). Ze erkennen dat de Geest waait waarheen de Geest wil, langs wegen waarover mensen geen controle hebben (vgl. Johannes 3:8).

Principes

Christenen worden opgeroepen om zich te verbinden aan de volgende principes, en zo te proberen de opdracht van Christus te vervullen op een wijze die overeenstemt met het evangelie, in het bijzonder in interreligieuze contexten.

1. Gods liefde in de praktijk brengen. Christenen geloven dat God de bron is van alle liefde. Daarom richten zij hun leven op die liefde en weten zij zich geroepen om in hun getuigenis hun naaste lief te hebben als zichzelf (vgl. Matteüs 22:34-40; Johannes 14:15).

2. Christus navolgen. In alle aspecten van het leven en in het bijzonder in hun getuigenis zijn christenen geroepen om het voorbeeld en het onderwijs van Jezus Christus te volgen, te delen in zijn liefde, en glorie en eer te geven aan God de Vader in de kracht van de Heilige Geest (vgl. Johannes 20:21-23).

3. Christelijke waarden. Christenen zijn geroepen tot integriteit, liefde, barmhartigheid en nederigheid. Ze zijn geroepen arrogantie, neerbuigendheid en geringschattendheid te overwinnen (vgl. Galaten 5:22).

4. Daden van dienstbaarheid en gerechtigheid. Christenen zijn geroepen om recht te doen en trouw te zijn en innig lief te hebben (vgl. Micha 6:8). Ze

zijn ook geroepen om anderen te dienen en, in die dienstbaarheid, Christus te herkennen in de minsten van hun zusters en broeders (vgl. Matteüs 25:45). Daden van dienstbaarheid, zoals het aanbieden van onderwijs, gezondheidszorg, noodhulp en het bepleiten van rechten zijn een integraal onderdeel van het christelijke getuigenis. Voor misbruik van armoede en hulpbehoefendheid is echter geen plaats in christelijk werk. Christenen moeten zich in hun dienstbaarheid verre houden van alle vormen van verlokking, ook van financiële beloften en beloningen.

5. Onderscheiding in de dienst der genezing. Bedieningen van genezing zijn onlosmakelijk verbonden met het christelijk getuigenis. Christenen zijn geroepen tot onderscheidingsvermogen in het uitvoeren van deze bedieningen. Ze dienen de menselijke waardigheid te respecteren en zich te wachten voor misbruik van de menselijke kwetsbaarheid en het verlangen naar genezing.

6. Verwerping van geweld. Christenen zijn geroepen om iedere vorm van geweld af te wijzen, ook psychisch en sociaal geweld. Daarbij hoort ook machtsmisbruik wanneer zij van hun geloof getuigen. Ook verwerpen ze geweld, onrechtvaardige discriminatie of onderdrukking door religieuze of seculiere autoriteiten van wat voor aard ook. Beschadiging of vernietiging van gebedshuizen, religieuze symbolen of heilige teksten keuren ze af.

7. Vrijheid van godsdienst en geloof. Onder godsdienstvrijheid rekenen we het recht het geloof publiekelijk te belijden, te praktiseren, te propageren en het recht om van godsdienst te ver-

anderen. Godsdienstvrijheid vloeit voort uit de menselijke waardigheid, die is gegrondvest in de schepping van alle mensen naar het beeld en de gelijkenis van God (vgl. Genesis 1:26). Daarom hebben alle mensen gelijke rechten en verantwoordelijkheden. Waar een religie misbruikt wordt voor politieke doeleinden en waar vervolging omwille van godsdienst plaatsvindt, daar zijn christenen geroepen om in een profetisch getuigenis deze zaken aan de kaak te stellen.

8. Wederzijds respect en solidariteit. Christenen zijn geroepen tot toegewijde samenwerking met alle mensen om zo, in wederzijds respect, gerechtigheid, vrede en het algemeen goed te bevorderen. Interreligieuze samenwerking is een essentiële dimensie hiervan.

9. Respect voor alle mensen. Christenen erkennen dat het evangelie culturen onder kritiek stelt, maar ook verrijkt. Ook wanneer het evangelie sommige aspecten van cultuur onder kritiek stelt, zijn christenen toch geroepen om alle mensen te respecteren. Christenen zijn ook geroepen om die elementen te onderscheiden die in hun eigen cultuur haaks op het evangelie staan.

10. Vals getuigenis verwerpen. Christenen moeten oprecht en respectvol spreken. Ze moeten goed luisteren om het geloof en het leven van anderen te leren begrijpen. Ze worden aangemoedigd om te erkennen en te waarderen wat goed en waar is in het geloof van anderen. Commentaar en kritiek moeten gegeven worden in een geest van wederzijds respect, en daarbij moet vals getuigenis over andere godsdiensten vermeden worden.

11. Persoonlijk inzicht waarborgen. Christenen geven toe dat het veranderen van godsdienst een beslissende stap is. Het is een stap die voorbereiding en reflectie, en dus ook tijd, vergt. In dat proces moet de persoonlijke vrijheid volledig gegarandeerd zijn.

12. Interreligieuze relaties bouwen. Christenen moeten relaties van respect en vertrouwen blijven opbouwen met mensen uit andere religies. Zo bevorderen ze wederzijds begrip, verzoening en samenwerking voor het algemeen welzijn.

Aanbevelingen

De derde consultatie georganiseerd door de Wereldraad van Kerken met de steun van Wereldwijde Evangelische Alliantie, en door de PCID van de Heilige Stoel, waaraan de grootste christelijke families deelnamen (katholiek, orthodox, protestants, evangelisch en pinkster), heeft in een geest van oecumenische samenwerking dit document voorbereid en ter overweging aangeboden aan kerken, nationale en regionale christelijke organisaties en zendingsorganisaties, in het bijzonder aan hen die werken in interreligieuze contexten, en doet de volgende **aanbevelingen** aan deze lichamen:

Bestudeer de kwesties die dit document opwerpt en **formuleer**, indien nodig, **richtlijnen voor gedrag** met het oog op het christelijk getuigenis die passen bij de eigen specifieke context. Waar dit mogelijk is, zou dit een oecumenisch proces moeten zijn, in overleg met vertegenwoordigers van andere religies.

Bouw relaties van respect en vertrouwen met mensen uit alle godsdiensten, in het

bijzonder op het institutionele niveau tussen kerken en andere religieuze gemeenschappen. Het zoeken van de interreligieuze dialoog is deel van het toegewijde christelijke leven. In sommige situaties, daar waar jaren van spanning en conflict diepe argwaan en geschonden vertrouwen tussen en onder gemeenschappen hebben achtergelaten, kan de interreligieuze dialoog nieuwe kansen bieden om conflicten bij te leggen, gerechtigheid te herstellen, herinneringen te helen, voor verzoening en vrede te werken.

Moedig christenen **aan** om hun eigen godsdienstige identiteit en hun geloof te **versterken** terwijl ze hun kennis en begrip van andere godsdiensten **verdiepen**, daarbij de perspectieven van aanhangers van andere godsdiensten in ogenschouwing nemend. Christenen doen er goed aan het geloof en de levenswandel van mensen met andere godsdiensten niet onjuist voor te stellen.

Werk samen met andere godsdienstige gemeenschappen in interreligieuze pleitbezorging voor gerechtigheid en het welzijn van de samenleving en sta, waar mogelijk, schouder aan schouder in lotsverbondenheid met mensen die in conflictsituaties verkeren.

Roep overheden **op** te garanderen dat de godsdienstvrijheid naar behoren en in de volle breedte gerespecteerd wordt, in de erkenning dat het in vele landen religieuze instituten en personen verboden is hun missie uit te voeren.

Bid voor de naasten en voor hun welzijn, in de erkenning dat het gebed de bron is van wie we zijn en wat we doen, en ook van de zending van Christus.

Appendix: De achtergrond van het document

1. Wereldwijd is er vandaag sprake van een groeiende samenwerking onder christenen en ook tussen christenen en volgelingen van andere religies. De Pauselijke Raad voor Interreligieuze Dialoog (PCID) van de Heilige Stoel en het Programma voor Interreligieuze Dialoog en Samenwerking van de Wereldraad van Kerken (WCC-IRDC) hebben al een geschiedenis van zulke samenwerking opgebouwd. Voorbeelden van thema's waarin de PCID/IRDC hebben samengewerkt zijn: het interreligieuze huwelijk (1994-1997), het interreligieuze gebed (1997-1998) en Afrikaanse religiositeit (2000-2004). Dit document is de vrucht van hun samenwerking.

2. In de wereld van vandaag nemen interreligieuze spanningen toe. Dat leidt tot geweld en verlies aan mensenlevens. Politieke, economische en andere factoren spelen een rol in deze spanningen. Christenen raken soms, bedoeld of onbedoeld, ook betrokken in deze conflicten. Soms zijn ze degenen die vervolgd worden, soms degenen die deel hebben in de geweldpleging. Als reactie hierop besloten de PCID en de IRDC zich te buigen over deze vraagstukken. Het gemeenschappelijke proces was bedoeld om te komen tot aanbevelingen voor gedrag in christelijk getuigenis. De WCC-IRDC nodigde de Wereldwijde Evangelische Alliantie (WEA) uit om deel te nemen aan dit proces, die hier graag gehoor aan gaf.

3. Aanvankelijk werden twee consultaties gehouden. De eerste, in het Italiaanse Lariano in 2006, droeg de titel 'De huidige stand van zaken beschouwen'. Vertegenwoordigers van verschillende

godsdiensten deelden hun visies op en ervaringen met het vraagstuk bekering. De officiële verklaring van deze consultatie stelt: 'Wij bevestigen dat iedereen het recht heeft anderen uit te nodigen tot begrip van hun geloof, maar dat dit recht niet zó mag worden uitgeoefend dat het leidt tot de schending van rechten van anderen en van religieuze gevoeligheden. De vrijheid van godsdienst dwingt ons allen de absolute verantwoordelijkheid te nemen voor het respect voor andere geloven, en deze nooit te denigreren, te belasteren of verkeerd voor te stellen om zo de superioriteit van ons eigen geloof te bevestigen.'

4. De tweede consultatie, een inter-christelijke consultatie gehouden in het Franse Toulouse in 2007, boog zich over dezelfde vraagstukken. Vragen rondom *familie en gemeenschap, respect voor anderen, economie, marketing en concurrentie en geweld en politiek* werden uitgebreid bediscussieerd. De pastorale en missionaire aspecten van deze vraagstukken werden de achtergrond van de theologische reflectie en van de principes ontwikkeld in dit document. Elke kwestie is van buitengewoon belang en verdient meer aandacht dan deze aanbevelingen kunnen geven.

5. De deelnemers aan de derde, wederom inter-christelijke, consultatie kwamen samen in Bangkok in Thailand van 25 tot 28 januari 2011 en legden de laatste hand aan dit document.

Vertaling: Wilbert van Saane, stafmedewerker Nederlandse Zendingsraad, Utrecht.